

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНІМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ У ТУРИЗМІ

©2021 ПАНОВА І. О.

УДК 338.48

JEL: L83

Панова І. О. Теоретичні основи дослідження анімаційних послуг у туризмі

Мета статті – характеристика теоретичних основ дослідження анімаційних послуг у туризмі. Завдання – визначення сутності туристичної анімації як об'єкта дослідження та висвітлення її основних видів і функцій. У рамках дослідження були використані такі методи: аналітичні, історичний, опис та інші. Сьогодні туристична індустрія розвивається швидкими темпами, незважаючи на низку проблем, які викликані пандемією COVID-19, як на території України, так і поза її межами. Туризм залишається важливою галуззю, що впливає на економіку країн. Тому, для подальшого розвитку цього сектора, важливо приділяти увагу підвищенню якості послуг для максимального задоволення потреб туристів, особливо під час їх дозвілля. Чинник якості рівня туристичного продукту, що надається за сучасних умов, є ключовим для функціонування туристичного сектора. Зараз важливою та невід'ємною складовою туристичного бізнесу в усьому світі є туристична анімація. Під час дозвілля туристи задовольняють низку власних потреб, а саме: духовних, фізичних, у спілкуванні, самореалізації тощо. Крім того, у них з'являється можливість проаналізувати власне внутрішнє буття або охарактеризувати людей, які будуть поруч у цей час. Метою індустрії дозвілля є створення всіх необхідних (безпечних) умов для розваг. Соціальною складовою анімаційної діяльності є створення та розвиток сучасних потреб у туристів. Крім того, анімаційна туристична програма націлена на формування та отримання нових корисних навичок для її учасників. Для максимального задоволення вимог відпочиваючих, незалежно від їх національностей, віку, економічного достатку, стану здоров'я, анімаційні програми повинні змінюватися за змістом, часом чи активністю під час туристичного сезону. Зазвичай, вони залежать від розміру готелю, його географічного розташування, орієнтованості, специфіки тощо. Зазначено, що на сьогодні вітчизняний туристичний ринок має потребу у фахівцях з анімації. Тому необхідно звернути увагу на рівень їх підготовки, особисті навички, які сприятимуть реалізації сучасних анімаційних програм.

Ключові слова: туристична анімація, туризм, дозвілля, відпочинок.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-6-170-175>

Рис.: 3. **Бібл.:** 10.

Панова Ірина Олександрівна – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: iryna.panova@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1975-5644>

UDC 338.48

JEL: L83

Panova I. O. The Theoretical Bases of Research of Animation Services in Tourism

The article is aimed at characterizing the theoretical bases of the research of animation services in tourism. The task is to determine the essence of tourist animation as an object of research and highlight its main types and functions. As part of the research, the following methods were used: analytical, historical, description and others. Today, the tourism industry is developing rapidly, despite a number of problems caused by the COVID-19 pandemic, both in the territory of Ukraine and abroad. Tourism remains an important industry, influencing the economy of countries. Therefore, for the further development of this sector, it is important to pay attention to improving the quality of services to maximize the satisfaction of the needs of tourists, especially during their leisure time. The quality factor of the level of tourist product provided under modern conditions is key for the functioning of the tourism sector. Now an important and integral part of the tourism business around the world is tourism animation. During leisure, tourists seek to satisfy a number of their own needs, namely: spiritual, physical, communication, self-realization, etc. In addition, they have the opportunity to analyze their own inner being or characterize the people who will be around at this time. The purpose of the leisure industry is to create all the necessary (safe) conditions for entertainment. The social component of animation activity is the creation and development of modern needs in tourists. In addition, an animation tourism program is directed towards forming and obtaining new useful skills for its participants. To maximize satisfaction of the requirements of vacationers, regardless of their nationality, age, economic prosperity, health status, animation programs must change in terms of content, time or activity during the tourist season. Usually, they depend on the size of the hotel, its geographical location, focus, specifics, etc. It is noted that today the domestic tourist market needs animation specialists. Therefore, it is necessary to pay attention to the level of their training, personal skills that will contribute to the implementation of modern animation programs.

Keywords: tourist animation, tourism, leisure, recreation.

Fig.: 3. **Bibl.:** 10.

Panova Iryna O. – PhD (Economics), Senior Lecturer of the Department of Tourism and Country Studies, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: iryna.panova@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1975-5644>

Сучасне значення слова «анімація» походить від латинського «animation», зміст якого полягає в пожвавленні та одухотворенні, тобто у сповненні високих помислів, благородних почуттів, духовної краси тощо. Саме у Франції це поняття вперше виникає на початку ХХ ст. У цей самий час

приймають закон про формування різноманітних асоціацій, тому під «анімацією» також розуміли діяльність, яка сприяє появі потреб щодо культурного розвитку та художньої творчості.

Дослідженням туристичної анімації займалося багато науковців, зокрема: Агеева І. С., Байлик С. І.,

Гаранін М. І., Кравець О. М., Максимовська Н. О., Нестеров А. К., Ільтьо Т. І., Федотова Ю. В. та ін. Крім того, вагомий науковий вклад зробили вчені Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: Баранова В. В., Парфінченко А. Ю., Подлепіна П. О. та інші.

Науковець Максимовська Н. О., досліджуючи анімаційну діяльність у контексті виховного значення, виокремлює два етапи, зокрема:

- ✦ *перший етап* бере свій початок у другій половині ХХ ст. і відзначається офіційним визначенням анімації у Франції. Після закінчення Другої світової війни анімацію розглядають як один із головних інструментів, що допомагає подолати існуючу соціальну кризу;
- ✦ *другий етап* виникає на початку ХХІ ст. Йому притаманні розвиток шляхів використання анімаційної діяльності, а також застосування нових технологій. Саме в цей період відбувається поєднання анімації та соціально-виховного аспекту. Зокрема, молоде покоління опановує низку таких цінностей, як взаємодопомога, спільне соціальне буття, починають формуватися якості толерантності, безкорисливості, відповідальності, намагання реалізувати себе тощо [1, с. 18].

Виникнення туристичної анімації перетинається з організацією дозвілля, що існувала ще в давні часи. Зокрема, фольклорні заходи, старовинні обряди, Олімпійські ігри тощо.

Сьогодні відпочиваючі потребують не тільки активного відпочинку, а й пасивного. В обох випадках важлива наявність анімаційної програми, зокрема: цікавих розважальних заходів з елементами свята, новими враженнями, незвичними конкурсами тощо. При цьому не завжди є обмеження за віком, фізичними особливостями та інше.

Науковець Агеєва І. С. розглядає туристичну анімацію як туристичну послугу, під час надання якої турист бере участь в активній дії. Також вона зауважує, що при підготовці анімаційної програми необхідно враховувати низку особливостей туриста, а саме: стать, вік, національність, крім того, ступінь його активної участі [2].

Вчений Гаранін М. І. вважає, що анімацію необхідно розглядати за трьома основними типами, зокрема:

- ✦ І тип включає цільові туристичні поїздки для однієї певної анімаційної програми. Крім того, до цього типу належить безперервний анімаційний процес, який розгорнуто у площині у формі подорожі, переїзду від однієї анімаційної програми до іншої через те, що вони відбуваються на різних географічних локаціях. Цей вид анімаційної програми – цільовий і пріоритетний у туристичному пакеті послуг

за критеріями фізичного обсягу, змістом, стимулюванням душевних сил. Прикладом цих анімаційних програм є культурно-пізнавальні та тематичні, фольклорні та літературні, музичні та театральні, наукові, фестивалі, карнавальні та спортивні;

- ✦ II тип включає анімаційні послуги в технологічних перервах програми, які спрямовані на «підтримку» основних туристських послуг, що зазначені туристичним пакетом, а також діючі в ситуаціях, обумовлених переїздами, затримками в дорозі або у випадках негоди, зокрема: при організації спортивних і самодіяльних турів, на пляжних курортах тощо;
- ✦ III тип – це готельна анімація, під якою науковець розуміє комплексну рекреаційну послугу, яка заснована на особистих людських контактах туристичного аніматора та туриста, а також спільну участь у розвагах, що пропонуються анімаційною програмою [3].

Анімація в туризмі – це діяльність, яка спрямована на реалізацію програм з відпочинку та дозвілля туристів. Найчастіше вона здійснюється під час вільного часу відпочиваючих.

Існує декілька класифікацій туристичної анімації (рис. 1). Для кожного критерію притаманні власні особливості, які можуть дещо змінюватися залежно від певних чинників. Наприклад, згідно з критерієм «кількість учасників» прийнято виділяти заходи, зокрема:

- ✦ масові;
- ✦ колективні;
- ✦ корпоративні;
- ✦ індивідуальні.

Туристичні аніматори виокремлюють, особливо при проведенні анімації в готелях, ще й малі групи, сімейні, або такі, де всі учасники знають один одного, чи навпаки – бачать уперше.

Згідно з критерієм «попередня організованість учасників» існують декілька видів анімаційних заходів (рис. 2). Вони притаманні для санаторіїв, готелів, пансіонатів, будинків відпочинку, дискотек, народних свят тощо.

Існує безліч різноманітних місць для проведення туристичної анімації. Це можуть бути будь-які заклади розміщення, зокрема: ботелі, мотелі, флотелі, готелі, пансіонати, дозвільні заклади тощо. Останнім часом набувають популярності анімаційні заходи в музеях, наприклад «Ніч у музеї». Чималим попитом користуються ресторани заклади, особливо для проведення урочистих свят, важливих нагод тощо, під час яких велике значення приділяється саме розважальній програмі. Кожен світовий тематичний парк зацікавляє гостей власною та майже неповторною анімаційною програмою, яку змінюють кожні три-чотири роки для підтримки власної привабливості.

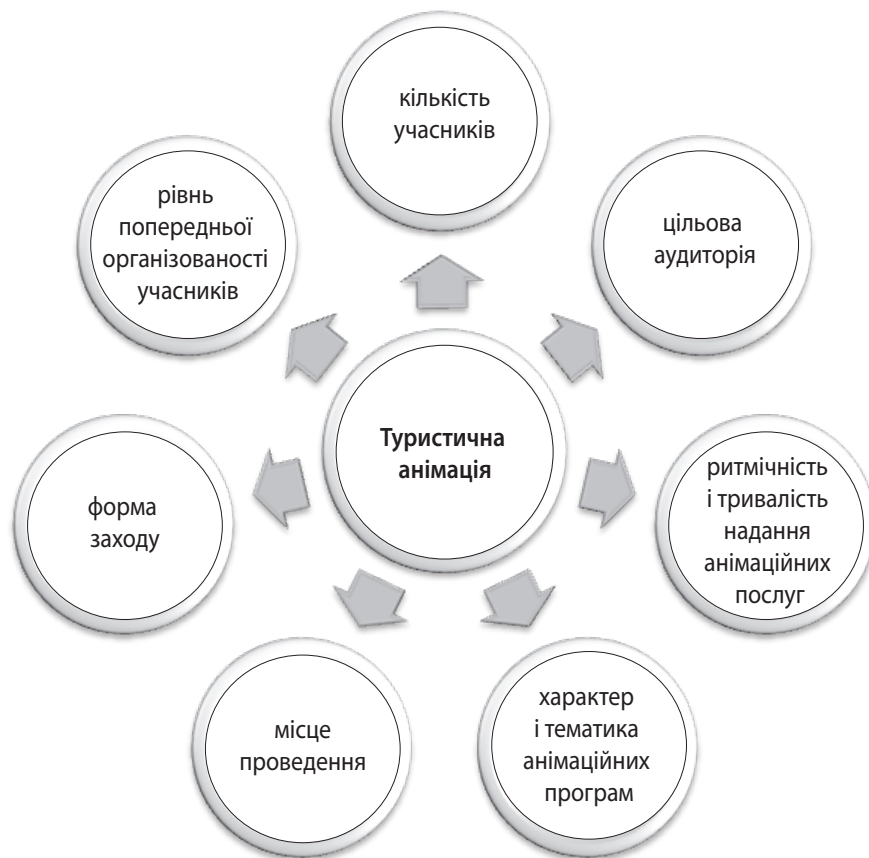

Рис. 1. Класифікація туристичної анімації

Джерело: складено за [4].

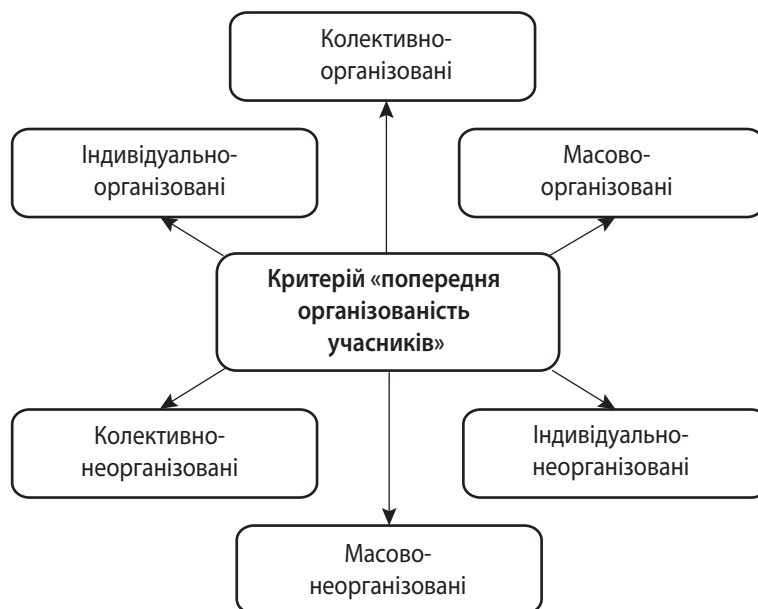

Рис. 2. Заходи туристичної анімації відповідно до критерію «попередня організованість учасників»

Джерело: складено за [4].

Зокрема, в театрі найстарішого тематичного парку США «Діснейленд» постійно відбувається оновлення програми. Завдяки поєднанню досягнень стереокіно та анімації у відвідувачів з'являється враження, що вони є ключовими учасниками цього шоу.

За критерієм «характер і тематика» туристичної анімаційної програми розрізняють спортивну (проведення різноманітних спортивних заходів, зокрема: ранкова зарядка, ігри на пляжі або в басейні тощо); активні види туризму (сафарі, плавання на плотках по

бурхливих річках та інше); культурно-історичні свята (Новий рік, Різдво, День Святої Трійці й ін.), а також масові театральні видовища, фестивалі, ярмарки, карнавали. Яскравими прикладами останніх є «Маланка Фест», «Галицька дефіляда», «Червоне вино», «Біле вино», «Сонячний напій», «Середньовічний Хотин», «Срібний Татош», «Porta Temporis», «Русь пересопницька», «Проводи отар на полонину», «Фестиваль ріплянки», «Ніч в Луцькому замку», «Забава у княжому місті», «Лемківська ватра», «Петрівський ярмарок» та багато інших [5].

Отже, за характером і тематикою анімаційних програм розрізняють:

- ✦ спортивну;
- ✦ анімація в активних видах туризму;
- ✦ культурно-історичні свята;
- ✦ масові театралізовані видовища (фестивалі, ярмарки, карнавали).

Наступним важливим критерієм туристичної анімації є «ритмічність і тривалість надання анімаційних послуг», згідно з яким виділяють такі програми:

- ✦ щоденні;
- ✦ щотижневі;
- ✦ щомісячні;
- ✦ святкові;
- ✦ сезонні.

Святкові ще розглядають як щорічні, коли подія відбувається лише раз на рік. Наприклад день народження гостя, Новий Рік тощо.

За формою заходу анімаційні програми поділяються на:

- ✦ змагання;
- ✦ шоу;
- ✦ театралізація;
- ✦ пригода.

Дуже часто, особливо в готелях, анімацію класифікують згідно з цільовою аудиторією, зокрема:

- ✦ дитячі анімаційні програми;
- ✦ молодіжні анімаційні програми;
- ✦ сімейні анімаційні програми;
- ✦ ділові анімаційні програми;
- ✦ екзотичні анімаційні програми.

Сьогодні туристична анімація – це нероздільний процес, під час якого відбувається взаємодія аніматора (аніматорів) і туристів у дозвільній або ігровій формі.

Проте туристичній анімації притаманні деякі протиріччя між її учасниками, зокрема між:

- ✦ сегментом сервісу анімації та відсутністю якісного забезпечення анімаційної діяльності (програми) на рівні підприємств туристичної галузі, а саме: туристичних агентств, закладів розміщення тощо;
- ✦ ринком туристичних послуг, який розвивається, перспективами дестинацій і відсутніс-

тю різноманітності анімаційних програм (заходів);

- ✦ зростанням попиту на анімаційні послуги серед туристів і недостатньо якісним анімаційним продуктом на територіях відпочинку.

Останнім часом виділяють декілька видів анімаційних програм у туризмі (рис. 3), кожен з яких може мати власні особливості. Найчастіше вони доповнюють один одного, що сприяє створенню більш унікального та цікавого анімаційного продукту [6].

Важливим напрямом туристичної анімації є організація анімаційної програми для туристів у закладах розміщення. Туристична та готельна анімації пов'язані між собою, їх головна роль спрямована на відпочинок, оздоровлення, покращення настрою відпочиваючих тощо.

Зазвичай аніматори – це молоді й енергійні люди з ненормованим графіком роботи. Їх завданням є – розважати гостей, зробити відпочинок незабутнім, а також щоб відпочиваючим хотілося повернутися сюди знову. Аніматори носять спеціальну форму, яка відрізняє їх від іншого персоналу готелю. обов'язковим атрибутом є бейдж з ім'ям, на якому іноді позначені мови, якими вони володіють. Аніматори завжди привітно спілкуються з гостями та намагаються з першого разу запам'ятати інформацію про них, зокрема: ім'я, країну або місто, з якого вони приїхали [7].

Під час організації анімаційної програми в закладах розміщення (готелях, пансіонатах тощо) важливо враховувати особливості, що властиві різним віковим категоріям гостей на туристичних локаціях. Для прикладу, молодь – це активні люди, для них важливо провести свій відпочинок максимально весело та цікаво. Вони вже є фізично зрілими, а також зі сформованим характером і світосприйняттям. Тому для них цікавим будуть дискотеки, молодіжні фестивалі, фаєр-шоу (*fire show*), ярмарки й активні ігри [8]. Тоді як для відпочиваючих похилого віку цікавим буде менш рухливі анімаційні програми, зокрема: театральні вистави, вечори поезії, спортивні заходи, що спрямовані на покращення фізичного стану здоров'я.

Створюючи анімаційну програму, важливо дотримуватися певної технології, зокрема: комплексу прийомів роботи аніматора, організації, використання певних технічних засобів, які будуть використовуватися. Це сприяє вирішенню таких завдань: створенню анімаційних програм, калькуляції економічної складової кожної програми, їх реалізації, а також креативній реалізації запрограмованих анімаційних заходів з подальшим аналізом [9]. Цей технологічний процес є цілісною системою, де взаємодіють усі складові.

На анімаційну програму впливає і рекламна політика. Вона розкриває зміст, особливості та переваги певного анімаційного заходу, тим самим приваблюючи нових клієнтів. У закладах розміщення цю

Рис. 3. Види анімаційних програм у туризмі

інформація гості можуть побачити на інформаційних стендах, спитати у гіда або працівника цього готелю.

Важливим елементом будь-якої анімаційної програми є гра, яка є не тільки інструментом розваги гостей, але й сприяє покращенню їх відпочинку, зокрема: навчає, розвиває творчість, а також сприяє відновленню духовних і фізичних сил [10]. Науковці виділяють декілька різновидів гри, кожна з яких має власні особливості, функції та роль.

ВИСНОВКИ

Згідно зі світовими тенденціями, з кожним роком все більше уваги концентрується саме на урізноманітненні, збільшенні привабливості й унікальності турів незалежно від виду туристичного відпочинку. Анімаційний продукт, що пропонується на українському туристичному ринку, не має достатньо важелів, щоб конкурувати зі світовими туристичними лідерами. Такий стан обумовлений низкою чинників, зокрема: недосконалість сучасних технологій, недостатність кваліфікованих кадрів, незацікавленість власників закладів розміщення та інше.

Отже, туристична анімація сприяє задоволенню певних потреб у туристів, зокрема: у спілкуванні, творчості, у русі, дозвіллі тощо. Крім того, вона відіграє важливу роль у туризмі в цілому, а саме: при проведенні культурно-дозвіллевих заходів або розваг, які пропонуються гостям під час відпочинку. Саме від аніматорів залежить якість проведення анімаційної програми. На сьогодні туристичний ринок

має потребу у фахівцях з анімації. Таким чином, необхідно звернути увагу на рівень їх підготовки, особисті навички, які сприятимуть реалізації сучасних анімаційних програм. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Байлик С. І., Кравець С. І. Організація анімаційних послуг в туризмі : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 335 с.
2. Агеева И. С. Возможности использования анимационных программ в туризме. *Молодой ученый*. 2012. № 6. С. 123–125. URL: https://tourlib.net/statti_tourism/ageeva.htm
3. Гаранин Н. И. Менеджмент туранимации в туркомплексах. *Актуальные проблемы туризма*. 1999. № 3. С. 50–58.
4. Нестеров А. К. Анимация в туризме // Энциклопедия Нестеровых. URL: <https://odiplom.ru/lab/animaciya-v-turizme.html>
5. Новицька Д., Войтенко Д., Пирч Ю. 30 українських фестивалів, про які не знає 98% українців. URL: http://proukraine.net.ua/?page_id=586
6. Ільтьо Т. І. Розвиток та впровадження анімаційної діяльності в готельному господарстві на українському та світовому ринках. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 6. С. 174–178. URL: <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/35.pdf>
7. Федотова Ю. В., Кравець О. М. Анімаційна діяльність: сутність, особливості та соціально-економічна ефективність. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 11. С. 530–534. URL: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/111.pdf>

8. Панова І. О. Туризм під час пандемії: наслідки та перспективи. *Бізнес Інформ*. 2020. № 5. С. 226–232. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-226-232>
9. Грєпан Т. С. Роль анімації на фестивалях та карнавалах. *Управління розвитком*. 2012. № 5. С. 163–165.
10. Українські народні дитячі ігри. URL: http://abetka.ukrlife.org/g_entre.htm

REFERENCES

- Ageyeva, I. S. "Vozmozhnosti ispolzovaniya animatsionnykh programm v turizme" [Possibilities of Using Animation Programs in Tourism]. *Molodoy uchenyy*, no. 6 (2012): 123-125. https://tourlib.net/statti_tourism/ageeva.htm
- Bailyk, S. I., and Kravets, S. I. *Orhanizatsiia animatsiinykh posluh v turyzmi* [Organization of Animation Services in Tourism]. Kharkiv: KhNUMH im. O. M. Beketova, 2017.
- Fedotova, Yu. V., and Kravets, O. M. "Animatsiina diialnist : sutnist, osoblyvosti ta sotsialno-ekonomichna efektyvnist" [Animations Activities: Nature, Features and Social and Economic Performance]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, is. 11 (2016): 530-534. <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/111.pdf>
- Garanin, N. I. "Menedzhment turanimatsii v turkompleksakh" [Turanimation Management in Tourist Complexes]. *Aktualnyye problemy turizma*, no. 3 (1999): 50-58.
- Hrepan, T. S. "Rol animatsii na festyvaliakh ta karnavalakh" [The Role of Animation at Festivals and Carnivals]. *Upravlinnia rozvytkom*, no. 5 (2012): 163-165.
- Iltyo, T. I. "Rozvytok ta vprovadzhennia animatsiinoi diialnosti v hotelnomu hospodarstvi na ukrainskomu ta svitovomu rynkakh" [Development and Implementation of Animation Activities in the hotel Industry in the Ukrainian and World Markets]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, is. 6 (2015): 174-178. <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/35.pdf>
- Nesterov, A. K. "Animatsiya v turizme" [Animation in Tourism]. *Entsiklopediya Nesterovykh*. <https://odiplom.ru/lab/animaciya-v-turizme.html>
- Novytska, D., Voitenko, D., and Pырch, Yu. "30 ukrainskykh festyvaliv, pro yaki ne znaie 98% ukrainsiv" [30 Ukrainian Festivals That 98% of Ukrainians Do Not Know about]. http://proukraine.net.ua/?page_id=586
- Panova, I. O. "Turyzm pid chas pandemii: naslidky ta perspektyvy" [Tourism During a Pandemic: Implications and Prospects]. *Biznes Inform*, no. 5 (2020): 226-232. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-226-232>
- "Ukrainski narodni dytiachi ihry" [Ukrainian Folk Children's Games]. http://abetka.ukrlife.org/g_entre.htm